

Kommunstyrelsen

Svar på remiss Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår koncern- och finansutskottet besluta att

1. Anta förslag till yttrande.

Ärendet i korthet

Ärendet avser svar på en remiss. Remissen föreslår att stärka skyddet mot hot och våld för vissa förtroendevalda samt att förbättra intern kontroll för att förebygga fel och oegentligheter i kommunal verksamhet.

Förvaltningens övervägande

Kommunen har sedan en tid tillbaka stärkt upp det förebyggande arbetet när det kommer till säkerhetsfrågor. Kommunen har även gjort en betydande ambitionshöjning när det kommer till intern kontroll och ett systematiskt, förebyggande arbetssätt. Utifrån det är kommunen förberedd för att kunna hantera remissens förslag, utan att behöva göra större ingrepp i organisationen eller dess prioriteringar. Däremot är förvaltningen bekymrat över förslaget då dessa lagar ska träda i kraft samt den extremt låga medlen som föreslås delas ut för att finansiera förslaget.

Förslaget om en skyldighet att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld

Förslaget innebär att kommuner och regioner måste vidta alla nödvändiga åtgärder för att förhindra att kommunal- och regionråd utsätts för ohälsa eller olycksfall på grund av hot och våld. Detta gäller specifikt de förtroendevalda som fullgör sina uppdrag på heltid eller betydande del av heltid. I kommunens fall är det två personer; respektive råd.

Exakt hur det ska gå till är inte tydligt, men remissen föreslår att kommunerna arbetar med utbildningar, riskbedömningar, säkerhetsåtgärder (så som tekniska hjälpmedel och anpassade lokaler) och uppföljningar. Remissen uppskattar att den totala kostanden för alla Sveriges kommuner för detta skulle bli cirka 5 miljoner kr per år, vilket föreslås täckas utifrån finansieringsprincipen.

Förvaltningen anser att den kostnaden är helt orealistisk; fem miljoner för samtliga kommuner innebär en kostnad på ca 17 500 kr per kommun och år. Det skulle täcka kostnaden för personlarm eller liknande teknisk utrustning, men gällande lokalanpassning så räcker det inte ens till att beställa informationsskyltar. Förvaltningen menar därför att bedömningen om förslagets kostnad är helt orealistisk och direkt kontraproduktivt. Om lagstiftaren slår fast att detta arbete ska rymmas inom ramen för tilldelade medel så ser inte förvaltningen att någon betydande effekt kan uppnås. Om så blir fallet så riskerar förslaget att skapa en förvirring om ansvarsfördelning och förväntade insatser, kommuner och andra

myndigheter emellan. Vad som däremot blir tydligt är att detta område således skulle falla inom den kommunala kompetensen och därmed på sikt riskera att göra anspråk på skattemedel, både med det föreslagna stödet, men främst när kraven ökar eller centralfinansiering upphör.

Förslag om Förbättrad Intern Kontroll i Kommuner och Regioner

Den andra delen om remissen föreslår att lagar kring intern kontroll skärps.

Förslaget innebär att kommuner och regioner ska införa och stärka system och rutiner för intern kontroll med syftet att förebygga, upptäcka och åtgärda fel, oegentligheter och korruption i verksamheten. Detta berör alla nämnder och förvaltningar inom kommuner och regioner.

I sak föreslår remissen att kommuner enligt lag måste säkerställa strukturer och ansvar, göra systematiska riskbedömningar, arbeta med kontrollåtgärder, utbildningar, uppföljningar och utvärderingar. Remissinstansen bedömer inte att förslaget kommer driva kostnader, men konstaterar att det driver arbetsresurser, vilket såklart innebär mindre utfört arbete någon annan stans.

Ånge kommun ändrade sina rutiner och metoder för intern kontroll vid årsskiftet 2023/2024 vilket innebär att kommunen redan arbetar på det sättet. Det betyder att kommunen inte behöver anpassa sin struktur eller organisation, däremot innebär det en justering för kommunens prioriteringar. Lagförslaget ringar in vilka områden som kommunen ska fokusera sin interna kontroll emot; att förebygga oegentligheter och korruption. Förvaltningen ser att remissinstansen inte tydligt stärkt behovet av den relevanta lagändringen, då den bygger nästan uteslutande på hänvisningar till sin egen rapport; Statskontoret 2023:13. Detta trots att såväl nationell som internationell forskning inte tydligt pekar på att problemen ligger hos kommuner och regioner, utan främst inom bankväsendet och statliga myndigheter.

Oaktat detta menar förvaltningen att det är bekymmersamt att förslaget föreslås träda i kraft under ett pågående planeringsår, och inte vid ett årsskifte då det mer naturligt och strukturerat kan implementeras.

Sammanfattning

Sammantaget är förvaltningen skeptisk till förslaget. I sak är det bra med ett ökat fokus på både intern kontroll och på säkerhet, men mycket av det de strävar att uppnå försummas helt av de ekonomiska ramar förslaget sätter. Även de delar som ej är kostnadsdrivande innebär, allt annat lika, en skiftning i fokus och prioriteringar. Intern kontroll idag fokuserar på de områden som kommunstyrelsen beslutar är extra angeläget att kontrollera. Att lagstadga vilka områden som ska vara prioriterade innebär andra områden endera måste prioriteras ner eller att kommunen behöver viga ännu mer resurser för att bibehålla nivån. Detta ställt i relation till att varken kommunen eller våra revisorer har identifierat dessa områden som generellt angeläget eller bekymmersamt.

Ånge kommuns vision

Vi är en plats för alla, med närhet till natur och gemenskap. Här ger näring och engagemang kraft till en levande bygd.

Fokusområde Hållbar vardag

Ärendet har ingen bärighet på hållbar vardag.

Fokusområde Hållbar hälsa

Ärendet har ingen bärighet på hållbar hälsa.

Fokusområde Hållbar gemenskap

Ärendet har ingen bärighet på hållbar gemenskap.

Fokusområde Hållbar kompetens

Ärendet har ingen bärighet på hållbar kompetens.

Fokusområde Hållbar natur

Ärendet har ingen bärighet på hållbar natur.